

Dějiny obce Rančívov

Sepsal Ferdinand Graßl, školní řídící v Rančívově.

Předmluva

Když byl autorovi této knihy zadán úkol sepsat dějiny obce Rančívova, byl tentýž nerozhodný, jak je má zpracovat, zda mají představovat jen chronologický výčet historických dat nebo souvislý celek jako obraz minulé doby. Po shlednutí sesbírané historické látky se autor rozhodl obojí sjednotit a dle míry skrovného materiálu předložit co možná nejuvěrnější obraz minulé doby a nabídnout příštím kronikářům materiál k navázání. Prameny, které byly k této práci použity: Kronika jihlavského městského písaře Martina Leopolda, Dějiny města Jihlavy Christiana d'Elverta, Volného Topografie Moravy, farní kronika Rančívova a školní kronika, stejně jako sdělení starých pamětníků, kteří ještě žili v době sepsání této knihy.

Tímto tak vkládám knihu do rukou mých spoluobčanů v den 50. výročí vlády našeho milovaného císaře Franze Josefa I., Bůh nám ho chraň a zachovej, jako jubilejní dárek s přáním, aby Němci založená obec Rančívov zůstala domovem německé povahy a obyčejů, německé věrnosti a oddanosti dědičné dynastii. Ať v obci také v příštích časech navždy kvete štěstí a blahobyt, nechť obyvatelé, ale také druzí, kteří v obci žili, působili a chtěli pro ni to nejlepší, opatrují důstojnou a vděčnou památku, aby se již nikdy více nenaplnila slova, která obsahuje nápis na hrobce zasloužilého faráře Wolfa v našem kostele a která si stěžují na nevděčnost jeho farníků! Dej Bůh!

Rančívov, 2. prosince 1898.

Autor

Dějiny Rančívova souvisí úzce s dějinami města Jihlavy. V jedné listině z roku 1174 je zmiňován rytíř Ranožír, jenž byl služebníkem knížete Václava z Brna, vlastnil četné statky na Moravě a měl jedno z 19 moravských hradních hrabství (župa). Zda by se dalo založení Rančívova ale následně i jmenná podobnost připisovat jmenovanému hraběti, není nikde písemně doloženo a je tím i nepravděpodobné.

Když byla stará župní ústava začátkem 13. století díky užším vztahům Čech a Moravy k německé říši potlačena, začali přicházet němečtí kolonisté a s nimi došlo k rozšiřování německé říše za Otokara I.(1191 – 1230) a jeho synů Václava I. a vnuka Otokara II. Tyto kolonie se na začátku podobaly rovněž mnoha závislým ostrovům, neboť byly osídlovány pouze pod podmínkou, že kolonisté budou moci požívat jim přislíbená práva, svobody a zvyky. Byli to podnikaví, agilní muži s bohatými zkušenostmi, kteří sem přišli a dali obchodu, živností a hornictví velký rozmach.

Jedné takové kolonii vděčí za svůj vznik Jihlava a s ní také okolní vesnice jazykového ostrova.

Velká část kolonizace Moravy připadá také německému johannitskému (maltézskému) řádu, který tehdy vlastnil velké statky v zemi a zahájil povolávání německých osadníků, jmenovitě osadníků z Flander. Poté, co uměli dobře provozovat zemědělství a živnost, nikoli však hornictví, přivedli johanité horníky z Freibergu. Založení Rančířova by se tím dalo hledat v letech 1227 – 1234, neboť v této době již jeden hornický mistr písemně dokládá, že doly ve Starých horách, Beranově a Rančířově byly podřízeny králi Přemyslu Otakarovi I..

Všechny tyto historické stopy zřejmě zahladil vpád Tatarů na Moravu (1241), který přiměl horníky k tomu, aby zanechali práce a podíleli se na boji proti společnému nepříteli.

Za Přemysla Otokara II. dosáhly doly a tím také horníky založená a obývaná místa nového rozmachu a v roce 1264 je tento král navštívil.

Během zemětřesení 4. a 5. srpna 1318 se mnoho rančířovských důlních budov zřítilo, v roce 1376 je stejně tak zničil příliv vody, takže už nebyly k užitku. Do této doby (1338) spadá také velká pohroma, kdy cvrči zničili veškeré polní plodiny.

3

Až do poloviny 14. století bylo město Jihlava co se týká jeho pozemků omezeno na majetek města. Muselo mu ale záležet na tom, aby vně rozšiřovalo své území a získávalo při vhodné příležitosti venkovské statky. Vzhledem ke stížnostem města stanovil markrabě Johann, že tyto statky mohou být získány a město si je má ponechat, že nikdy nemohou připadnout cizím, nýbrž opět pouze Jihlavanům.

Tehdy vlastnili jihlavští občané venkovské statky jako zemské knížecí léno (tj. propůjčené dědičné užívací právo), např. Schoberovi na Vilánci, Schösslovi na Stonařově, Kaidlin na Vysoké, konečně Pilgramovi na Rančířově, Čížově, Cerekvičce, Rosicích, Otíně a Popicích.

Rančířov tvořil tehdy s Cerekvičkou a Rosicemi takzvané „malé mýto“ a byl jako zemské knížecí léno ve vlastnictví sirotek po Francovi von Chunowitz. Markrabě Jodocus povolil zrovna kupní přenechání „malého mýta“ stejné hodnoty jako mužské léno bratrům Jakobovi a Johannovi Pilgramovým – rychtářům (soudcům) a občanům Jihlavy v roce 1376.

V husitských válkách, které vypukly 1419, opustili horníci teplo domova, aby bojovali pod prapory Václava proti nepřátelům; dalším důsledkem bylo zasypání dolů. V roce 1423 se tábořil Žižkův předvoj kolem Jihlavy a způsobil městskému majetku velké škody.

Po uzavření kompaktát v Jihlavě (1436) vládlo v zemi pěstní právo, loupeže a vraždy, což nepřipustilo prospěšné zotavení ve vývoji hospodářských vztahů.

4

Za vlády Jiřího z Poděbrad (1457) se obnovila náboženská občanská válka a boj mezi Čechy a Němci a měla pro jihlavské okolí za následek nové útrapy. Neposlušnost Jihlavy vůči králi byla příčinou, že byly pleněny vesnice, odvedena voda z rybníků a způsobeny mnohé jiné škody, načež přísně katolická Jihlava se postavila proti králi a stále držela při Matyáši. Po smrti krále Jiřího pokračovala válka mezi jeho nástupcem Vladislavem a Matyášem, přičemž Jihlava a její okolí doznaly

velkých útrap. 1467 -1469 obléhali Jihlavu maďarští válečníci krále Matyáše a odehnali okolním vesnicím veškerý dobytek. V osmileté válce byly zničeny a ohněm zničeny venkovské statky a zplněna pole. Příšerná vedra a sucho roku 1473, roje cvrčků, které vše zničily a sežraly (1474), nato velké zdražení, krutá zima (1477), kdy všechny vody promrzly, velké a nebývalé sněhové srážky (1483), mor (1483), nejistota díky lupičům – to vše zvyšovalo bídu. K tomu se přidaly náboženské roztržky kvůli přijímání podobojí.

V roce 1486 nařídil král Matyáš, že všechny zemské statky zakoupené podle zemského práva budou přičleněny ke kraji.

5

S koncem středověku a začátkem novověku, který ve své mocné proměně strhl vše s sebou, docházelo k mnoha nešťastným, i když žádným větším politickým, událostem. Patrné také bylo nové uspořádání mnohých kulturních vztahů a vzácný blahobyt v obci. Protože oblast nezažila během dlouhého časového období žádný válečný mír, vypukl opakovaně mor v letech 1483, 1495, 1507, 1520, 1531, 1541, 1562, 1571, 1574, 1595, 1597, 1598, 1605. K vylidění v důsledku moru se přidružily škody způsobené ohněm a vodou. Zdražení a mráz (1514), velké sucho (1532, 1540, 1556), orkány (1533, 1541, 1543), velká chladna ((1561), cvrčci (1544, 1546). 1533 se kvůli průtrži mračen protrhl rančířovský rybník a zničil všechny osady položené na malém „Ježku“(„Igel“- Jihlavě?).

Na začátku 16. století město Jihlava s povolením krále Vladislava zakoupilo Rančířov od městského rychtáře Vladislava Pilgrama a jeho bratra Sigismunda (1505).

Hornictví, které bylo v průběhu husitské doby zcela v úpadku, se nyní zotavovalo velice pomalu; teprve 1577 došlo opět k jeho prudkému rozvoji. Ke konci 16. a začátkem 17. století došlo zvláště těžbou císaře Rudolfa k rozkvětu provozu v takzvaném Adalbertově těžném dole s bohatým ložiskem rudy v „Rančířovském zákřutu“ (u „Křivého rybníka“) a trval až do roku 1618. Samotné neodpovídající vedení a přípravy, špatná správa, chatrnost umělého vodního díla s kolem (v Železném hamru) způsobily zatopení dolu. Ještě byly učiněny snahy k udržení podniku, když vše ukončila třicetiletá válka.

6

V roce 1551 se v Jihlavě na své cestě z Brtnice krátce zastavil císař Ferdinand. Protože však v Jihlavě vládla nákaza (mor), císař město objel, poté, co si odpočinul u studánky v „Kněžském lesíku“ a jeho družina se zde posilnila. Na památku této události se tato studánka jmenuje „Ferdinandova studánka“.

Zatímco se silně německé město Jihlava v husitských válkách pevně a neotřesitelně drželo katolické víry, stalo se na začátku 16. století nejhorlivější obcí v přijímání reformovaného vyznání víry, k čemuž namnoze přispěl luteránský kazatel Paulu Speratus. Tímto se staly kostely na venkovských statcích protestantskými, mezi nimi v r. 1527 Rančířov. Bohoslužba se konala tehdy v boční lodi kostela vpravo (dnes sv. oltář Tříkrálový).

Když ke konci 16. století celému světu nahnaly strach a hrůzu turecké války, zbrojila také Jihlava a zorganizovala vojsko složené z obyvatel města a sedláků venkovských usedlostí, z toho také 17 Rančířovanů. Následkem toho se jazykový ostrov těšil mnoho let nerušenému mírovému klidu, než jej ukončila protireformace a

třicetiletá válka. Rokem 1620 začínají pro Jihlavu a okolí nejméně šťastné časy. Kolem táhnoucí nedisciplinovaná vojska sročená ze všech koutů země v kraji zle řádila, i když ve službě císaře, a to pleněním, rabováním a prostopášností všeho druhu a přivedla obyvatele do největší bídy.

7

V roce 1622 došlo k navrácení statků katolické církvi kardinálem Dietrichsteinem, na což byl nasazen císařský soudce Heidler. Tento se ukázal být úslužným, horlivým přísným vykonavatelem katolických reformačních plánů.

6. září 1623 odstranil z venkovských statků evangelické kazetele, mezi nimi také v Rančířově, církev se tamtéž stala opět katolickou.

Už roku 1631 podnikli Sasové zničující potulky až k Jihlavě. 1639 pronikli Švédové pod Bannerem (velitel?) vpřed na Moravu a zaplavili také část jihlavského kraje. Po nešťastné bitvě u Jankova (1645) se objevili Švédové u Jihlavy a vyžadovali, aby jim bylo město předáno. Když se město zdráhalo, bylo dobýváno a plukovník Österling tamtéž zůstal jako plukovník. Při následné obraně proti císařským vojskům pod velitelem De Souches bylo Österlingem vše v okruhu tří mil spáleno, aby bylo ztíženo dobytí. Kouřící trosky a spálená setba tvořily jediné známky požehnaných časů a selského blahobytu. Církev zpustla, katolická bohoslužba byla potlačena, sklepy a hrobky prohrabány, církevní knihy spáleny a cenné věci uloupeny.

Teprve po Vestfálském míru (1648) se oblast opět začala pomalu zalidňovat a zotavovat.

8

Sotva obyvatelé překonali útrapy období Švédů, už jim hrozily nové útrapy díky vpádům Turků a uherských Malkontentů. 1663 se jedna turecká strana dokonce zatoulala až do oblasti Rančířova. Sedláci prchli do lesů a část padla do rukou nepříteli. Živelní pohromy byly v této době řidší. Bouře (1651), cvrčci (1693), záplavy (1715) přivodily jen přechodné škody. Před morem roku 1679 a 1713 byla oblast uchráněna laskavou prozřetelností.

V následné době míru dosáhla oblast velkého rozmachu, zemědělství a živnost kvetly jako nikdy předtím. Dobré hospodaření jihlavské obce za správce Kašpara Partery mělo za následek, že se vlastnictví města zmnožilo. Dva Rančířovské dvory, zakoupeny už 1644 Mathiasem Steydlem z Tulichau (Tulachov?) za 1800 tolarů, byly zvětšeny (1717), 1724 byl postaven rančířovský mlýn (nyní „Nový mlýn“) 1722 obilnice (nyní „Kasten“), 1718 Čížovská kořalna, od Rančířova k Čížovu byly založeny rybníky. V roce 1740 způsobil strašlivý orkán (tzv. „Tomášův vítr“) velkou škodu na Steydlově dvoře.

Zemědělství na městských pozemcích kvetlo natolik, že roboty byla pro sedláky velmi tíživá a zahrnovala pět dní v týdnu. Také uspořádání veškerých vesnických obcí, podle kterého byl v každé obci dosazen dle úřadu přísežný rychtář, rovněž snížení roboty na tři dny nemohlo utišit nespokojenost sedláků.

9

Všichni poddaní vesnic a města mínili, že vrchnost – Jihlava je císařským městem a nemělo by se na ně pohlížet jako na poddané a nevolníky. Z toho vznikla 1689 takzvaná Robot - Renitenz, tj. vzpoura proti robotě, která město donutila k tomu, že

jeho statky obdělávali cizí poddaní. Císařskému příkazu k třídní povinné robotě se poddaní vyhnuli útekem do lesů. Teprve po přivedení strůjců spiknutí sedláci s třídní robotou s výjimkou senoseče a žní souhlasili, avšak v následující době to i nadále vřelo.

Hornictví, jež bylo třicetiletou válkou zničeno, sice v 17. stol. znovu ožilo, avšak nikdy již nedosáhlo takového rozkvětu jako dřív. 1677 -1680 se těžilo v Rančářově v Albrechtově štole (postavené 1540 vévodou Albrechtem Bavorským). 1696 císařská komise dílo prozkoumala, ale od podnikání bylo upuštěno, neboť neslibovalo žádný úspěch. 1714 došlo k opětovnému průzkumu důlních zařízení a provoz byl opět zahájen. Těžařstvo zřídilo dva mlýny s bucharem („Na Železném hamru“ a na „Rančářovské stezce“), hutní pec, hornické domy (v „Milířovém lese“ a u „Hornického domku“) a zaměstnávalo 100 havířů. Požehnání nechybělo, neboť ložiska rudy vykazovaly obsah 13 -20 marek. Avšak nedostatečné přípravy, neznalost hornických úřadů, nejednotnost v těžařstvu, nedostatek technického vedení a další okolnosti bránily zotavení těžby.

10

Ještě v letech 1738, 1742, 1747, 1751, 1755 byly učiněny snahy o udržení podnikání, ale v roce 1783 bylo těžby zanecháno a materiály prodány. Tak nevidíme z kdysi tak hojného, slavného hornictví nic než zatopené šachty, propadlé štoly, zarostlé haldy, tak např. na „Rančářovském kopci“, na „Železném hamru“, v „Milířovém lese“, u „Hornického domku“, u „Křivého rybníka“ („Markétina studánka“ vytéká z propadlé, kdysi bohaté štoly) a jiná místa.

Jelikož to s hornictvím šlo z kopce, pozvedl se na druhé straně obchod a průmysl a v oblasti byl podporován díky stavbě říšské silnice za císaře Karla VI. v roce 1739. Do této doby spadá zřízení sochy sv. Josefa na po něm pojmenované Josefově hoře vedoucím stavby silnice Edenem von Heitersheimem; místo na silnici, kde socha stojí, označuje střed říšské silnice mezi Vídní a Prahou. Na místě nově vystavěné císařské silnice byla dříve jen špatná zemská silnice a vedla od Jihlavy kolem „Nového mlýna“ podél svahu u „Křivého rybníka“ ke vsi a odsud podél „Dvorských strání (Hofleiten)“ dále k Čížovu, Vilánci a Stonařovu. Vlastní říšská cesta vedla před 1739 přes Brtnici a Třebíč do Brna.

Mezitím bylo na úvaze Jihlavské městské hospodářské správy, které všechny zemské statky s výjimkou lesních porostů pronajme na 6 let za 12 800 fl. (1754) .

11

Války za císařovny Terezie a více neblahých let natolik oslabily městský majetek, že došlo k prodávání městských statků a rozdělování pozemků, které k nim patřily, přistěhovalcům. Bylo nyní převedeno a přepsáno všech 15 dvorů, pozemky tamtéž emfiteuticky (tj. forma dědičného nájmu pozemků, pronajímaných na delší dobu nebo navždy) prodány a roboty poddaných za určité poplatky a dávky zrušena. Tím vznikly nové vesnice a obce, mezi nimi ze Steydlova dvora Nový Rančářov v roce 1777. Ještě však sedláci úpěli pod tíží roboty a otrockými službami, ale už byl nablízku čas spásy a vysvobození. Velký císař Josef II. zrušil v roce 1784 nevolnictví a vytvořil svobodný rolnický stav, který se i navzdory napoleonským válkám nadále rozvíjel. Ale také vzdělávání lidu dosahovalo za časů Marie Terezie vyšší úroveň díky zřízení škol ve městech a na venkově. Když i přes založení základních škol zůstala velká část sedláků neznalá čtení a psaní, spočívalo toto dílem v ještě nedostatečné

organizaci těchto škol, velkým dílem v neporozumění venkovanům a zanechává ještě dnes u mnohých hospodářů nepřátelství vůči škole, kteří se na děti dívají jen jako na pomocné dělníky a nejraději by neviděli vůbec žádnou školu, přinejmenším přes léto. Uprostřed vlády Marie Terezie dochází k otevření mnoha škol na jazykovém ostrově.

12

Škola

v Rančířově (bývalá stará školní budova č. 2) byla zřízena v roce **1760** obcemi Rančířov, Čížov, Rosice, Pístov a Hosov a od roku 1782 zařízena a udržována statky města Jihlavy. První učitel v této škole byl Johann Absolon (1770 – 1772). Po něm následoval Johann Paul Pable von Heinzendorf, jihlavský patricijský potomek, do roku 1814, kdy zde byl jako jeho pomocník zaměstnán Josef Köttner a po smrti Pable 11. prosince 1828 byl tento jmenován opravdovým učitelem. V roce 1842, 17. listopadu přijal tentýž jako pomocníka pro školu Ludwiga Waschitschka, lesnického syna z Cerekvičky, který po smrti Köttnera 20. listopadu 1847 školu převzal jako řádný učitel. Byl na svou žádost koncem června 1886 penzionován. V době do konce roku 1886 suploval 3 dny v týdnu Josef Žák, učitel z Vysoké. 1. ledna 1887 byl jako učitel zaměstnán Ferdinand Graßl. V březnu téhož roku zemřel v Jihlavě Waschitschek a byl pohřben za velké účasti jeho bývalých žáků. 1. ledna 1890 byla zavedena průmyslová výuka a choť učitele Sophie Graßlová tímto úředně pověřena. Poté, co se stará malá školní budova ukázala být příliš malou pro přibývajícím počet dětí, neboť říšským lidovým školním zákonem roku 1869 se školní docházka zlepšila a stala pravidelnější, a budova se stala zchátralou, byla na příkaz k.k.okresní školní rady pod předsednictvím k.k. okresního hejtmana Hugo Rittera v. Chlumetzky – příznivce škol a učitelů, vytvořena novostavba školy městským stavebním mistrem Langem. Jako staveniště bylo zvoleno bývalé obecní pole na spojovací cestě k městu a toto stejně jako pozemek pro školní zahradu bezplatně přenecháno obcí Starý Rančířov. První kopnutí rýčem spadá na 12. červen 1889, stavba byla dokončena 17. srpna téhož roku a 10. listopadu 1889 zasvěcena a otevřena. Stavební náklady činily 7240 florinů., z čehož darovala Jeho výsost císař Franz Josef 150 fl. z jeho svrchované soukromé pokladny a 200 fl. daroval zemský majetkový kontribuční fond. Velkou zásluhu na uskutečnění stavby měl tehdejší předseda místní školní rady Johann Köpernik, statkář v Čížově, budiž v účtě vzpomínáno na tohoto muže, přítele školy. 1891 byla založena nákladem 147 fl. školní zahrada a vytvořena studna za 180 fl.

Dodatečně se profesionální práce, cihlové zastřešení a podlahy ukázaly býti špatnými a musely být v učitelském bytě nakonec už 1896 kvůli zničení domácí houbou opraveny nákladem 309 fl., stejně tak rám dveří a veřeje.

14

Školní poměry se v prvních letech existence nové školy utvářely potěšitelně; náhlý obrat k horšímu však nastal po odchodu všemi váženého přítele školy k.k. okresního hejtmana Hugo Rittera z jeho postu. Kvůli stoupajícímu počtu žáků bylo žádoucí školu rozšířit; toto rozšíření však u obcí narazilo na prudký, přece jen zčásti hospodářskými poměry odůvodnitelný odpor. Zavedením půldenní výuky výuka stále více trpěla. Když byla 13. října 1896 škola po velkých bojích konečně principiálně rozšířena na dvoutřídku k.k. zemskou školní radou, naráželo skutkové provedení

tohoto rozhodnutí stále na nové překážky obcí a mělo za následek, že Rosice vstoupily s Cerekvičkou do jednání ve věci zřízení školy, která v současné době nejsou ještě ukončena.

Kéž by brzy nastal obrat k lepšímu, kéž by obce následovaly příkladu jiných, hůře situovaných míst jasným úsudkem, že jen vědění a vzdělání mládeže může zlepšit jejich hospodářskou situaci. Kéž by opět škola vzkvetla, aby byla tím, čím má být: semeništěm německého vzdělání, obyčejů, právnosti a národního uvědomění, hradbou proti nepříteli národa, který jazykový ostrov svírá ze všech stran. Zbývá ještě sepsat jména okresních školních inspektorů a členů místní školní rady stanovených novým školským zákonem.

k.k.okresní školní inspektoři byli:

ředitel Dr. Mathias Drbal (1871 -1878),
profesor Franz Kiesling (1871 -1878),
ředitel Vinzenz Bienert (1879 -1885),
profesor Eduard Wiskoczil od 1885.

Složení místní školní rady:

- 1871 -1882: páter Josef Neusser, farář, starosta
Ludw. Waschitschek, učitel
Joh. Pollierer, statkář v Rančířově
Franz Achatzi, „ v Čížově
Joh. Biedermann, „ v Rosicích
- 1882 -1885: Joh. Wondre, statkář, Rančířov, starosta
Franz Faber, „ Čížov
Mathias Wondre, „ Rosice
páter Josef Neusser, farář
L. Waschitschek, učitel
- 1885 –1888: Joh. Wondre, Rančířov, starosta
Franz Faber, statkář, Čížov
Josef Hable, „ Rosice
páter Josef Neusser, farář
Ludwig Waschitschek do 1887 , Ferd. Grassl bis 1888
- 1888 –1894: Johann Köpernik, statkář Čížov, starosta
Josef Wasserbauer, „ Rančířov
Jakob Biedermann, „ Rosice
páter Josef Neusser do 1892, Páter Thomas Karbaš do 1894
- 1894 -1897: Joh. Eigl, statkář Rančířov, starosta
Franz Pauser, „ Čížov
Paul Sellner, statkář, Rosice
páter Tom Karbaš, farář
Ferd. Graßl, učitel

- 1894 -1897: Josef Lukschanderl, statkář, Rančířov, starosta
Franz Miksche, „ , Čížov
Paul Sellner, „ , Rosice
páter Tom. Karbaš, farář
Ferd. Graßl, učitel

Toliko jednotlivostí víme o škole, která ovšem existuje teprve 148 let, stejně tak nuzné jsou zprávy a záznamy z dřívějších století o církvi (kostele).

Církev (kostel)

Všechny záznamy o kostelu byly v důsledku protireformace částečně zničeny. Nelze konstatovat, kdy byl kostel zbudován, neboť chybí přesné zprávy. Prebendu (obročí) udělal jeden ze šlechticů z Rančářova (de Ranožir), písemné doklady o založení tohoto rodu se vyskytují již ve 12. století. Jeden markvard z Rančářova daroval se souhlasem svých bratrů Jaroslava von Widern a Smila von Platsch 1305 patronát klášteru Geras, který sem dosadil faráře, z nichž byl jako první známý Peregrin Pusch mezi lety 1385 -1387. V roce 1418 potvrdil král Václav nadaci, která byla za faráře Johanna vytvořena Jihlavanem Václavem Richterem na postavení oltáře sv. Kateřiny a spočívala v koupi části vsi Beranovec, kterou měl poslední jmenovaný v osobním vlastnictví. Jmenovaný farář Johann zde působil v letech 1411 – 1428. Po jeho smrti odkázala jeho matka Dorothea 1 kopu grošů knězi jmenovanému oltáře. V roce 1443 se objevuje kurát Michael Gründer, současně třebíčský děkan, po něm 1460 nějaký Leonard, 1478 jakýsi „mistr Niklas“, po tomto ale mezi lety 1482 -1491 nějaký Řehoř, za jehož působnosti jihlavská městská rada udělila nějakému Řehoři Reschovi „titulum mense“ neboli místo oltářníka u oltáře sv. Kateřiny (náhrobní kámen matky faráře Řehoře se nachází v boční lodi kostela a nese letopočet 1490). 1530 přenechal Jerušký (Rakousko) opat Eduard farní patronát včetně příslušenství městu Jihlava, přece jen však byl obchod uzavřen patrně dříve, neboť Rančářov se stal protestantským už 1527, v kterémžto roce jihlavská městská rada dosadila pastora Adriana Göschla. Toho následoval 1528 jakýsi Řehoř, pak 1550 Albin Galliculus, dosud pomocník ve škole v Jihlavě, 1551 Marcus Krumm, jehož obraz se ještě 1860 nacházel nad zpovědnicí, potom byl však bohužel přebílen. 1554 přišel Melchior (Melichar) z Lednice na Moravě, 1556 Johann?, dříve farář a profesor z města Želiv, 1561 Andreas Kupitz, 1561 -1576 Laurenz Streicher z diecéze Wittemberg, známý jako básník; 1577 pastoři Andreas Lylkho, Thomas Mader, Joachim Pistorius, doposud jihlavský školní rektor. 1580 opět Marcus Krumm, který byl kazatelem v Jihlavě a 1607 byl přeložen do Vilánce, kde zemřel. Posledním pastorem byl Gabriel Lampertus od 1612 do 1623, kdy byl vypovězen.

18

Po obnovení katolické nauky na statcích, které nastalo díky činnosti rychtáře Haidlera v Jihlavě ve spolku s jezuitským řádem, byla katolická mše sloužena částečně viláneckým farářem Clemensem Kristelym (1649 – 1670), částečně stonařovským kurátem farářem Georgem Pullasem (1651 – 1667). 22. prosince 1667 obdržel investuru (t.j. uvedení v úřad) právě čerstvě vážený bakalareát Karl Wilhelm, rezignoval však už 1673. Po něm následovali Abraham Spinko (1673 – 1685), Martin Jaich (1685 – 1705), Jakob Wanauch (1705 -1712), potom Jakob Leupold (1712 – 1714), který zde zemřel ještě v mladém věku 39 let (náhrobní kámen v kostele). Po něm následoval Augustin Taubenkorb; zemřel 15. prosince 1749 (náhrobní kámen v kostele). Nato zde působil Franz Richly až do své smrti 10. června 1754 ve věku 56 let (náhrobní kámen v kostele). Nyní ho následoval Joseph Friedrich Wolf a žil na této faře, působící zde se svými dvěma spolupracovníky Vincencem Benischko a Josefem Hoferem požehnaných 29 let.

Celý svůj majetek obětoval na stavbu věže a na zvětšení kostela, a byl za to, jak praví jeho epitaf v kostele, odměněn svými farníky vzpomínkou.

19

Jeho podobizna se nachází v jídelně fary. Po jeho smrti 16. června 1783 jej následoval Leopold Filibro a působil zde 23 let do roku 1806. Po něm administroval jeho spolupracovník Katl Faatz do 10. února 1811, kdy zemřel. Pak administroval Johann Delphin Gerzabek do 1. července 1814, stal se v tomto roce farářem a umřel 12. listopadu 1838. Nyní administroval jeho spolupracovník Josef Italy do 18. prosince 1838, v kterémžto roce se stal farářem Leopold Loyda. Pod ním jako spolupracovníci působili Johann Karl Alleé (do 1846), Jakob Poster (do 1847), Andreas Glotz (do 1851), Franz Křížan, který zde náhle zemřel 30. října 1859 a byl pochován na zdejších hřbitově. 12. října 1869 ukončil farář Loyda ve věku 80 let svůj život cele věnovaný službě Bohu a lásce svým farníkům. Vlastnil zlatý kříž za zásluhy s korunou, byl konsistoriální rada a čestný občan města Jihlavy. Poté zde administroval August Forman do 12. ledna 1870, v kterýžto den se sem jako farář nastěhoval Josef Neusser. Ten zde působil požehnaných 22 let, v nevyslovitelné snaze zkrášlit svůj farní kostel a bohatě jej vybavit církevními rouchy a příslušenstvími k rituálním účelům. Jeho dílem je renovace oltářů, kazatelny, křtitelnice a křížové cesty. Byl svým ovečkám dobrým pastýřem, uvědomělým duchovním pečovatelem a svým spoluobčanům znamenitým rádcem.

20

Osvobozen od stranické nenávisti spravoval svůj úřad jako kněz křesťanské lásky. 31. března **1892** byl stížen mrtvicí, skonal po sedmidenním utrpení 7. dubna 1892, želen všemi, kteří znali jeho dobré srdce. Administrátorem fary se nyní stal páter Franz Kwapil, farář jmenovaný ve Vilánci, a spravoval obročí až do příchodu nově jmenovaného faráře 27. srpna 1892 pátera Thomase Karbaše, kdysi na náboženské nadační faře v Kostelci. Slavnostní jmenování v úřad se konalo za účasti okresního děkana velekněze P. Brabence z Brtnice, v současnosti patronátního zástupce Dr. Fritéze Popelaka, starosty Jihlavy, městského rady Edmunda Prusika a obecního rady Leopolda Salomona.

Následující záznamy mohou být samostatně uspořádány pouze v chronologickém sledu. Podle koncepce této pamětní knihy je nutno sepsat následné události: 16. června **1893** navštívil veledůstojný pan biskup z Brna, Dr. Franz Salesius Bauer, při své inspekční návštěvě také Rančířov a udělil tamtéž svaté biřmování. Tentýž se zúčastnil také zkoušky z náboženství ve škole. Žákyně Kath. Wasserbauerová si jménem svých spolužáků a spolužaček připravila pro církevního hodnostáře několik uvítacích slov a předala kytici. Zkouška dopadla nanejvýš uspokojivě.

V listopadu **1894** se konala nová **volba místní školního rady** a vyplynulo:

Jako předseda: pan Johann Eigl z Rančířova

Jako zástupce: Thomas Karbaš, farář

Jako člen: Franz Pauser z Čížova

Paul Sellner z Rosice

Rok **1895** přinesl krutou zimu plnou sněhu, takže školáci z Rosice nemohli od 1. ledna do 1. dubna navštěvovat školu. Mnoho ovocných stromů padlo za obět požírání zajíci.

6. prosince 1896 zemřel člen místní školní rady pan Franz Pauser, obecní rada v Čížově č. 5. Známy na jazykovém ostrově pod jménem „Der acte Biedermann“ (řádný člověk, dobrák), byl vzorem skromného, poctivého a ve smýšlení stálého německého sedláka. R.i.p. [=Requiescat in pacem, Odpočívej v pokoji!]

1898 se konala **nová volba místní školní rady** a vyplynulo:

Předseda: pan Josef Lukschanderl, Rančářov

Zástupce: pan Tom. Karbaš, farář

Člen: pan Franz Miksche pro čížov
pan Paul Sellner pro Rosice

10. září tohoto roku byla nelidským anarchistou jména Luccheni zavražděna na Ženevském jezeře naše milovaná císařovna Elizabeth Ženevská (Alžběta neboli Sissi).

24. června **1901** byla sousední obec Čížov zasažena ničivým požárem, kterému padlo za obět 26 obytných a hospodářských budov stejně jako mnoho drobného dobytka. Tehdejší starosta obce Philipp Modl utrpěl při zachraňování obecní pokladny životu nebezpečné popáleniny a [nečitelné slovo – uzdravil se?] teprve po delší době.

V roce **1906** byla střecha kostela nově pokryta eternitovými břidlicemi.

Nová volba do obecního zastupitelstva v tomto roce prokázala:

Jako starosta: pan Josef Lukschanderl č. 28
(s největší pravděpodobností se jedná u všech jmen o čísla domů)

Jako obecní radové: „ Franz Pollierer „ 14
„ Paul Eigl „ 22

Jako členové: pan Ferdinand Graßl, školní řídící
„ Thomas Karbaš, farář
„ Math. Neubauer č. 23
„ Laurenz Lukschanderl č. 33
„ Franz Ripper č. 12
„ Mathias Eigl č. 20

Na začátku tohoto roku vstoupily do Rančářova jako epidemie neštovice, přece však byl jejich výskyt jen mírnější, takže této nemoci nepadlo za obět žádné dítě.

V roce **1907** byl hlavní oltář kostela podroben renovaci.

1908 21. května tohoto roku se konala generální inspekce (návštěva) kostela a zkouška z náboženství školáků v Rančářově za účasti Jeho biskupské Milosti, velebného pan biskupa z Brna, hraběte Dr. Paula Huyna a bylo uděleno také svaté biřmování.

+ Paul Huyn
Biskup

1909

V tomto roce se konala **nová volba obecního výboru** a vyplynulo:

Starosta obce:	Franz Pollierer č. 14
Obecní radové:	Wenzel Franz „ 7 Johann Patry „ 25 (Nový Rančířov)
Členové výboru:	Josef Lukschanderl č. 28 Laurenz Lukschanderl „ 33 Franz Ripper „ 12 Franz Perst „ 30 Ferd. Graßl, školní řídící Paul Eigl č. 22 (Nový Rančířov)

1910

V tomto roce byly prodány obecní statek 9 venkovských sedláků (dům č. 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 28, 33). Obecní les koupil Josef Lukschanderl č. 28, pole, louky a pastviny ostatní vesničané výše jmenovaných čísel. V létě tohoto roku byla kroupami zničena skoro celá sklizeň zrna obcí Čížov, Vilánek a Loučky, částečně také Rančířova a Popic. Oves nemohl být kvůli trvalým deštům sklizen a vyrostl skoro všude. Na podzim byla kvůli chatrnosti stržena stará kaple v Čížově a na jejím místě položen základní kámen pro novou a větší, jejíž stavba byla započata podle plánu stavitelského kresliče v Jihlavě, Em. Markuse, pod vrchním dozorem jihlavského městského stavebního rady Joh. Schlöglu skrz městského stavebního mistra Österreichera z Jihlavy a má být dokončena 1911. Představeným obce v Čížově byl tehdy Joh. Wursche č. 11, obecním radou Franz Köpernik č. 4 a Jak. Pistauer č. 2.

1911

16. května vypukla nad Rančířovem a poblíž ležícími obcemi prudká bouře s vydatným krupobitím, která způsobila velkou škodu na zrně, jeteli a setbě řepy a zničila květy stromů; velké masy vody hrnoucí se z kopců zničily místy pole a polní cesty, a pole byla neschopná setby, tu a tam byl přílivy odplaven také drobný dobytek a velká škoda byla způsobena také na budovách a vodních zařízeních.

13. června se konaly voly do říšské rady. Kandidovali: Franz Budig, hospodář z Boršova (okres Mor. Třebová), Karl Schürli, zemský výchovný inspektor v Brně; první křesťanský sociál, druhý ze strany Něm. Svobody, dále sociální demokrat Jandl. Agitace pro Budiga na jazykovém ostrově byla nanejvýš intenzivní a byla vedena obecním radou Franzem Köpernikem jako důvěrníkem strany v Čížově. Užší volba konaná následně 20. června rozhodla pro kandidáta strany Něm. sobody Karla Schürli s převahou 107 hlasů. Čížov a Starý Rančířov hlasovaly pro Budiga, Nový Rančířov jednohlasně pro Schürli, v užší volbě však byli 3 renegáti (odpadlí)!

V tomto roce byla provedena stavba vodovodu z čížovského rybníka (tzv. Scheibenteich) k vodnímu dílu města Jihlavy. Potrubní vedení je 7 km dlouhé a vede částečně pod pozemky obce Rančířov nazývanými „Rotviertel (Červená čtvrt)“, „Lissen (?)“, „Mailwiesen (Mílířové louky)“, „Ranzerwald (Rančířovský les)“ a „Scheibenwiesen (Dělené louky)“.

V důsledku nedostatku srážek v létě a na podzim tohoto roku měli zemědělci velký nedostatek krmiva a steliva.

1912

Leden a únor tohoto roku přinesl vydatné sněhové bouře.

28. dubna se konala nová volba a obnovení místní školní rady na úřední dobu 1911 – 1917.

Rada sestávala z následujících členů:

Thomas Karbaš, farář, zástupce starosty
 Ferdinand Grassl, školní řídící
 Franz Miksche, starosta
 Mathäus Neubauer
 Wenzl Franz

Vysvěcení nové kaple v Čížově, které se slavilo 5. května, proběhlo velice hezky za hojně účasti obyvatel okolí. Stavební náklady této kaple činily cirka 20 000 korun, z toho část plynula z dobrovolných darů a část z pořízení amorfitibilní půjčky.

Výnosem k.k. zemského školního rady z 30./6. 1912 (J. 32 V. Bl.) bylo obci Čížov povoleno zřízení samostatné školy s jednotřídkou. Tím bylo zmařeno rozšíření školy v Rančířově na dvoutřídku, ke škodě většího vzdělávání dětí a ke škodě obce Rančířov, která musí nyní školu udržovat sama. Je to díky za to, že Starý Rančířov prokazoval čížovským křesťansko – sociálním straníkům věrnou poslušnost!

Umrličí komora v Rančířově byla v tomto roce dána do pořádku, byla vybetonována podlaha, upevněno topné zařízení a prostor zařízen odpovídajícím způsobem pro eventuální obdukce (pitvy).

V dubnu t.r. se kvůli zasněženému ledovci potopil největší parník na světě, Titanic, na cestě z Anglie do Severní Ameriky, přičemž ve vlnách nalezlo smrt 1700 lidí; zachráněna byla jen malá část.

1913

V červnu tohoto roku se konaly volby do zemského sněmu. Jako poslanec pro zemský sněm byl zvolen křesťanský sociál Franz Köpernik, zemědělec z Čížova, namísto stávajícího zemského poslance za stranu Něm. svobody v Kostelci Franze Köttnera.

9. září se konalo vysvěcení a otevření nové jednotřídní lidové školy v Čížově.

17. července, v noci ve 12 hodin vznikl v Novém Rančířově z neznámé příčiny ničivý oheň, díky kterému lehly popelem usedlosti statkářů Johanna Patryho č. 25, Jakoba Modla č. 24 a Mathäuse Neubauera č. 23. Současně padly plamenům za oběť také zásoby jídla a krmiva, vepři, husy, kuřata, holubi a jeden hlídací pes na řetězu, stejně jako povozy, polní postroje a řemení a ruční náradí. Stodoly mohly být zachráněny. Při hasicích pracích se vyznamenali především dobrovolní hasiči z Čížova. Také se podíleli dobrovolní hasiči z Popic a Pístova. Škoda činila 21 150 korun, z toho pokryto 7872 korun díky pojištění.

Vyhořelí na podporách obdrželi: Od obcí Vilánec 75,40 korun, Cerekvička 50 korun, Čížov 82 korun, Otín 12 korun, Beranovec 44 korun, Hruškovy Dvory 60 korun, Vysoká 52,40 korun, Sasov 100 korun, Popice 60 korun, dále z obce Henčov špalky v díle 33,44 korun, obec Starý Rančířov 332 korun, Zemská podpora v nouzi 600 korun.

Kromě toho 3 fůry sena v hodnotě 110 korun od obce Čížov, 3 fůry sena od pana Franze Pollierera v Rančířově v hodnotě 120 korun; pan Josef Rinagl, hornický domek, 1 fůru otavy v ceně 30 korun; majitel dvora pan Josef Merfort v Jihlavě daroval kulatinu, tyče a úspory v hodnotě 20 korun, pan Paul Eigl v Rančířově č. 22 daroval stavební dřevo v ceně 120 korun. Celková podpora činila 1800 korun. Vedle toho obdrželi majitelé také malé dary v naturáliích a hospodářských nástrojích. 1.října se pan páter Thomas Karbaš rozloučil se svým místem na faře, které po 22 let horlivě vykonával i přes churavost a přijal jako bydliště ve své výslužbě Salzburg. Vždy pamatoval na to, aby kostel byl nově vybavován a zvelebován. Za jeho působení byly zrenovovány oltáře, vnitřek kostela vymalován, loď vydlážděna, střecha nově pokryta eternitem a věž mědí, byly opatřeny dva nové zvony, na něž věnoval značný příspěvek pístovský statkář Franz Pitztal. Kromě toho byly zakoupeny cenná církevní roucha a nástroje, takže nyní patří Boží stánek k nejhezčím vesnickým kostelům v okolí. Farář Karbaš vládl věrně svému úřadu, stranou stranického shonu a prost nacionální nenávisti jako pravý kněz křesťanské lásky, působící v jednotě s německou obcí, ač českého původu. Čest jeho památce! – Nyní bylo až do obsazení fary administrováno panem páterem Karlem Prchaskou (zřejmě Procházkou), farářem ve Vilánci.

Na podzim tohoto roku se konala **nová volba místní školní rady**, jež byla žádoucí z důvodu odtržení školy v Čížově. Zvoleni byli:

Jako starosta:	pan Franz Pollierer, představený (starosta)obce
„ zástupce starosty:	pan Math. Neubauer, obecní rada
„ členové:	pan Wenzl Franz, obecní rada a pan Math. Eigl, statkář.

Léto tohoto roku bylo chladné, vlhké a nestálé, naproti tomu podzim pěkný a stálý, teprve těsně před vánoci napadl první sníh. Sklizeň byla velmi dobrá a plody byly i když trochu opožděně přece jen v pořádku uskladněny.

1914

11. března se konalo slavnostní uvedení v úřad nově jmenovaného velebného pana faráře pátera Franze Kučery, který byl patronátem jednohlasně navržen a zvolen důstojným konsistoriem skrze důstojného pana okresního děkana pátera Mrázka z Třeště. Patronát při předání zastupovali obecní radové pan Veno Sedlak, Johann Beer a H. Nesl.

28. června 1914 byli jeho c. k. Výsost, následník trůnu, arcivévoda František Ferdinand, stejně jako choť vévodkyně Žofie Hohenberská zabiti při okružní jízdě dvěma výstřely z revolveru Browning fanatickým osmnáctiletým srbským studentem jménem G. Princip, poté co se krátce předtím nezdařil bombový útok na arcivévodův automobil. Tato hanebná vražda je následkem Srby provokované štvánice proti Rakousku – Uhersku a popud vzešel z Bělehradu.

[Strana nepopsána.]

12.června 1921.
+ Norbert Klein
Biskup z Brna.

12. června 1921 vedl biskup Norbert Klein církevní návštěvu farního kostela v Rančířově, zúčastnil se zkoušky z náboženství ve škole a udělil sv. biřmování.

[Strana nepopsána.]

Podle zákona z 30. ledna 1920, Sb.zákonů a nařízení č.80, bylo obcím přikázáno vést obecní pamětní knihu. Obec Rančířov mne dnešního dne pověřila vedením obecní pamětní knihy.

Rančířov, 1. června 1924

Karl Haban,
školní řídící.

Předně buď dodatečně doplněno něco z dřívější doby.

Požár v roce 1913

Z jazykového ostrova.

Rančířov. 17. července vypukl v naší obci bezprostředně po půlnoci požár, kterému padly za oběť obytné a hospodářské budovy statkářů Johanna Patryho, Jakuba Modla a Math. Neubauera (o této odálosti byla řeč již na straně 13). Plameny tak silně šlehaly okolo, že existovalo nebezpečí rozšíření požáru do celé vsi. Pouze díky překvapivě rychlé přítomnosti dobrovolných hasičů z Čížova, kteří na místo požáru dorazili jako první a díky rozhodným a prozíravým nařízením jejich statečného velitele stodoly tří jmenovaných statkářů vzdálené nanejvýš 4-5 metrů zůstaly zachovány a mohlo být zabráněno dalšímu šíření požáru. Později se po sobě objevili hasiči z Pístova a Popic a mocně pomohli při potírání ohně a odklízecích a zajišťovacích pracích. Pěkný příklad mladistvého soutěžení v uplatnění ochotné lásce k bližnímu dali maturanti gymnázia v Jihlavě, kteří se v místě požáru objevili přiběživší poklusem z jejich hospody v pivovaru a podíleli se s velkou horlivostí na hasicích pracích. Politováníhodné bylo, že dobrovolní hasiči z Jihlavy se neobjevili, neboť byli nesprávně zpraveni o vzdálenosti.

Celá sklizeň sena, obilí, sláma, mouka a šaty služebnictva padly ohni za oběť, stejně tak 6 hospodářských vozů, četné polní stroje, náradí, koňské postroje, pak 6 prasat, 33 hus, 50 kuřat, jeden hlídací pes a mnoho holubů, kteří při tom velkém šlehání plamenů už nemohli být zachráněni.

Škoda se s 25 000 korunami nevyšplhala příliš vysoko a jenom pojištěním je pokryta částkou 7700 K. Nejtvrději neštěstí zasáhlo majitele pana Jakuba Modla, kterému shořely veškeré vozy, polní stroje, postroje, prasata a kuřata a bylo by žádoucí tomuto mladému snaživému zemědělci opravdu ochotně vypomoci.

Tento nešťastný požár dává nově ponaučení, jak naléhavě nutné se ukazuje, že v každé vsi by měla být pořízena stříkačka a při dostatečném počtu obranyschopných mužů by zde měl existovat místní hasičský sbor.

33

Veřejný dík.

Jsme povinováni vyslovit co nejsrdečnější a co nejupřímnější dík za poskytnutou pomoc u příležitosti požáru 17. července.

Obzvláště platí náš dík **dobrovolným hasičům z Čížova**, za jejich rychlý příjezd a pohotový zásah, díky čemuž se zdařilo požár lokalizovat a odvrátit nebezpečí pro celou vesnici, dále **dobrovolným hasičům z Pístova a Popic, pánům gymnaziálním maturantům z Jihlavy**, kteří se tak obětavě podíleli na hasicích pracích a včem sousedům a sousedkám, kteří nám podali svou pomocnou ruku v této vážné hodině neštěstí a nebezpečí.

Předsednictvo obce Rančívov,
18. července 1913.

Wenzl Franz,
Obecní rada.

Franz Pollierer,
Předseda obce.

Mathäus Neubauer,
Obecní rada.

Vyhořelí 17./ 7. 1913 v Rančívově.

<i>Jméno</i>	<i>Škody</i>	<i>Pojištění</i>	<i>Dluhy</i>	<i>Daně</i>	<i>Děti</i>	<i>Služebnictvo</i>
Patry Johann č. 25	5500 K	3317 K	8000	75,90	4	3
Modl Jakob č.24	8850 K	2364,43 K	7000	66,04	2	4
Neubauer Mathäus	6800 K	2187,50 K	1600	64,97	3	4
Částka	21 150 K	7871,83 K				

(Reprodukce ručně psaného záznamu tehdejšího školního řídícího Ferdinanda Graßla.)

34

Reprodukce konceptu záznamu v novinách, který pochází od školního řídícího Ferdinanda Graßla:

Rančívov. Pro požárem ze dne 17. července poškozené statkáře se sešly četné dary, přičemž nemálo přispěl popud ke sbírce v sousedních obcích plynoucí od poslance Franze Köpernika v Čížově. Z obcí došlo:

Vilánec 75,40 K, Cerekvička 50 K, Čížov 82 K, Otín 12 K, Beranovec 44 K, Hruškovy Dvory 60 K, Vysoká 52,40 K, Sasov 100 K, Popice 60 K, Rančířov 332 K. Kromě toho darovali: obec Čížov 3 fůry sena v ceně 110 K, pan Franz Pollierer v Rančířově 3 fůry sena v ceně 120 K, Josef Rinagl Jihlavě 1 fůru otavy v ceně 30 K, pan Paul Eigl z Rančířova stavební dřevo v hodnotě 120 K, majitel dvora v Jihlavě pan Josef Merfort stavební dřevo v hodnotě 20 K. Pan poslanec Köpernik vymohl u zemského výboru podporu v nouzi ve výši 600 K. Na tomto místě je jménem vyhořelých vysloven ten nejhlubší dík za tyto šlechtné dary, obzvláště panu poslanci za jeho dobrotivou intervenci.

Další eventuální dary budou přijaty obecním úřadem v Rančířově a na tomto místě prokázán dík.

35

O vzniku některých názvů domů v Rančířově.

(podle údajů pana Johanna Patry, statkáře v Rančířově č. 25)

Místo Nový Rančířov vzniklo prodejem Steydlova dvora obci; ten předtím patřil Jihlavě.

Na místě domu č. 3 byl panský dům,

- „ „ „ č. 4 byl byt šafáře,
- „ „ „ č. 20 byla kůlna,
- „ „ „ č. 21 byl dům pro čeled' (čeledník)
- „ „ „ č. 22 byl byt mistra ovčáka
- „ „ domů č. 23, 24, 25 byl ovčín.
- „ „ domu č. 32 byla sýpka.

Jméno domu Schaffer č. 4 – čteno šafr neboli šafář - pochází od bytu bývalého šafáře.

Jméno Vybírali č. 20 pochází od určitého Vybírala z Dvorů, který koupil kůlnu a postavil z ní pro svého syna hospodářskou budovu.

Jméno Lukschanderl č. 21 pochází od prvního kupce, jistého Lukschanderla z Čížova č. 2.

Jméno Dobrovolny č. 22 pochází od prvního kupce jména Dobrovolny z Bítovčic u Luk nad Jihlavou.

Jméno Schneider č. 23 pochází od prvního kupce Egertschneidera z Čížova.

Jméno Schwab č. 24 pochází od prvního kupce, majitele Švábova domu v Čížově.

Jméno Richter č. 25 pochází od prvního kupce, vlastníka domu rychtáře Philipa Achatzi ve Starém Rančířově č. 13. Zdá se, že toto jméno pochází z doby vzpoury proti robotě 1689, kdy byl do každé vsi stranou města Jihlavy dosazen císařský rychtář.

Jméno Kasten č. 32 má svůj původ v tom, že tento dům patřil ke Steydlově dvoru jako obilnice. Postaven byl městem Jihlava 1722.

Statek Egerbauer č. 33 ve Starém Rančířově byl oddělen od statku Richter č. 13. Původ jména je odvozen od toho, že dům byl vystavěn z vřesu (popř. na vřesovišti). Vlastníci domu Richter č. 25.

(podle údajů p. Johanna Patry, statkáře v domě č. 25)

- Philipp Achatzi

- Jakob Achatzi. Byl bezdětný a odkázal dům svému synovci Franzi Patry. V době jeho nezletilosti vedl hospodářství jeho otec. V roce 1894 převzal hospodářství současný majitel Johann Patry.

Vlastníci domu „Železný hamr“ č. 27.

(na základě výtažků z pozemkové knihy)

Již před třicetiletou válkou byla na místě dnešního Železného hamru „ umělé vodní dílo s kolem“. Patřilo k nalezišti Adalberti, které leželo v Rančířovském záhybu.

Po 1714 zde byl zničen mlýn s bucharem.

1783 byla nemovitost připsána do pozemkové knihy manželům Franzi Schiep a Agnes Schiepin, kteří tam vystavěli železnou huť včetně obytného domu a

37

do té doby byli Titulo naturali neboli nebyli povinní robotou.

1809 Franz Schiep prodává nemovitost Josefu a Vinzenzii Schiep.

1811 manželé Josef a Vinzenzia Schiep prodávají nemovitost Johannu Dietrichovi.

Následujícími majiteli byli:

Dr. Karl Wilhelm Dietrich	1860 – 1890
Hermann Ritter von Dietrich	1890 – 1890
Eduard Horak	1890 – 1894
Martin Ganswohl	1894 – 1902
Rosine Ganswohl	1902 – 1904
Josef Ganswohl z poloviny, Johann und Elizabeth Wastl po jedné třetině	1904 – 1905
Johann und Elizabeth Wastl	1905 –

Vlastníci Nového mlýna č. 18

(podle údajů rýchtáře v penzi Franze Wasserbauera)

Nový mlýn byl vystavěn 1742 jihlavskou městskou obcí. V nynější podobě byl postaven rodinou Dobrovolných v letech 1784 nebo 1789. (Krb/komín řezačky/brusky? v traktu naproti obytné budově stržený 1898 nesl letopočet 1894; komín obytné budovy stržený 1919 měl letopočet 1789). Tímto by se dalo pokládat za pravděpodobné získání domu rodinou Dobrovolných v roce 1777 při prodeji Steydlova dvora.

(poznámka školního řídícího K. Habana). Rodina Dobrovolných spojila s vlastnictvím domu také hospodářství č. 3 a 22 v Novém Rančířově.

38

Přímý potomek této rodiny Dobrovolných je Karl Dobrovolný, Jihlava, Příkopy.

Na jedné okenní tabuli v pokoji v horním poschodí směrem do ulice je nápis:

„Die Schon und Lieblichkeit bleib bei mir in Ewigkeit. Maria Dobrovolná“ = „Krása a půvab necht' se mnou zůstanou navěky. Maria Dobrovolná.“ Pod tím je nečitelný podpis, snad Studinsky, který následoval po Dobrovolném.

Dalšími vlastníky byli:

Procházka	
Josef Miksche z Hosova	1840 – 1862
Wenzel Wybiral, jeho zeť	1862 - 1878
Josef Wasserbauer od	1878

Vyprávění a pověsti z dřívější doby.

(podle údajů p. Johanna Patry, Rančířov 25)

Dům č. 13

Selské hospodářství - zadarmo

Vlastník domu č. 13 zemřel bez dědice.. Nikdo dům nechtěl koupit. Vrchní úřada vyšel hledat nějakého sedláka, kterého by dosadil do hospodářství. Ptal se faráře, místního rychtáře, obecní rady, zda by nevěděli o nějakém vhodném muži pro hospodářství. Farář Loyda mínil, že by o jednom věděl. Sotva to vyslovil, už toho litoval a mlčel. Vrchní úřada ho vzal za slovo a stále více na něj tlačil. Tu jmenoval farář jednoho mistra mlatce (udává rytmus při mlácení obilí) jménem Achatzi, tehdejšího vlastníka dnešního Pechlschusterova domku č. 9. Ten byl zavolán a tážán, zda by to hospodářství chtěl mít. Zdráhal se a

39

řekl, že takto prý žije lépe. Protože nepřestal váhat, řekl mu vrchní úředník, že ho zavře, aby měl čas se rozmyslet. Tu Achatzi odvětil: „ Dřív než se nechám zavřít, stanu se raději sedlákem.“ (Farář Loyda 1838 – 1869)

Dům č. 24

Louka za tykev smetany.

Při prodeji Steydlova Dvora připadl nějakému kupci dle jeho názoru příliš velký díl. „Čím více pozemku – tím víc roboty“, myslel si. Nepomohlo žádné domlouvání, tolik prostě nechtěl mít. Nechtěl za svůj majetek přijmout také část Mlýnské louky (ohrazené pastviny). Tu přišla za vrchním úředníkem do kuchyně žena z domu č. 24, dala paní vrchní ouřadové tykev smetany a prosila ji, aby u pana vrchního ouřady ztratila hějaké to slovo, aby jí přidělil tu louku bez majitele. Žena zavolala Vrchního ouřadu do kuchyně a přednesla mu prosbu selky. Úředník se zeptal, kterou louku by chtěla, a když se to dozvěděl, rozhodl: „ Běž domů, louka ti patří.“

O kněžském lese.

Kněžský les patřil jistému chlapci z Čížova č. 29 (dnes Wondrak). Protože les ležel v oblasti Starého Rančířova, měl ho postoupit sedlákům tohoto místa. Avšak nechtěl. Když vrchní úředník nechtěl ve svém požadavku ustoupit, chlapec řekl: „Když už ten les musím odevzdat, dám ho církvi v Rančířově, ta leží také v Rančířovském teritoriu.“

40

(poznámka školního řídícího Karka Habana: Správnost předešlých údajů se nedá ve farním archivu dokázat.)

Rančířovský les

K panské obci Rančířov patřil také Milířový les a Rančířovský les. Protože sedláci les nechtěli, musela si ho nechat připsat obec Jihlava, neboť les přece nesměl zůstat bez vlastníka.

(poznámka šk. Řídícího Karla Habana: Mělo se shora uvedené vztahovat na založení zemského katastru v časech Marie Terezie? V roce 1783 patřily oba lesy obci Jihlava.)

Ceny obilí.

(Podle záznamů pana Josefa Lukschanderla, výměnkáře v Rančířově č. 21.)

Josef Lukschanderl prodával

<u>V roce</u>	<u>zrno</u>	<u>cena</u>	<u>ječmen</u>	<u>cena</u>	<u>oves</u>	<u>cena</u>	<u>brambory</u>	<u>cena</u>	<u>semena</u>	<u>jetele</u>	<u>cena</u>
		<u>Za kg</u>		<u>za kg</u>		<u>za kg</u>		<u>za kg</u>			<u>za kg</u>

Tabulka nepřepisována. K dispozici v originálním textu.

Poznámka.

Zt. = cent (50 kg)

Zrno silně zrostlé.

Zrt = Zollzentner? (= celní centnýř neboli 50 kg)

41

Ceny po válce.

(Podle záznamů pana Josefa Lukschanderla, výměnkáře V Rančířově č. 21.)

1920 zrno za metrický cent 160 K, ječmen 160K, oves 160K, brambory 44 K

1921 dodávky: zrno 190 – 195 K

ve volném obchodě : zrno 300 – 350 K, ječmen 300 – 350 K, oves 300 K

brambory : 120 – 130 K

1922 zrno 200 – 300 K

Čas žní.

(Podle záznamů výše jmenovaného.)

Pan Josef Lukschanderl sklídl v roce 1882 první obilí 21. července a 21. srpna svezl domů poslední obilí. Během sklizně přšelo celých 16 dní. Obilí bylo silně vzrostlé.

Z něj vyrobený chléb musel být uložen v mísách, neboť se bochníky rozpadaly.

Posečené obilí se v této době nechávalo ležet na zemi a muselo se pokaždé po dešti obracet. Teprve od roku 1882 se začalo posečené obilí stavět do mandelů a dnes je to všeobecně běžné. V roce 1885 posekal pan Josef Lukschanderl první obilí

18. července a poslední svezl domů 25. července.

Vlastník domu Lukschanderl č.21.

(Podle údajů výše jmenovaného.)

Johann Josef Lukschanderl		od 1777
Heinrich	„	?
Franz	„	1850
Josef	„	1875
Josef	„	1906

Ceny stavebních prací a stavebního materiálu v dřívější době.

Stavební změny domu Lukschanderl č. 21.

(Podle záznamů výše jmenovaného.)

1881 Stavba stájí včetně střech. 18.V. – 30. VI.

Mzda zedníkům 60 krejcarů za den a strava.

Vápno 107 centů, stálo 121 fl. (= florinů=zlatých)

Cihly 14.000 po 1000 15 fl. ; (z Horního Kosova)

Stavba stála 1100 fl.

1886 Stavba kuchyně včetně předsíně a domácí komory. 32 centů vápna, 4500 cihel. Stavba stála 300 fl.

Úvěrové vztahy 1850 – 1860.

Makléři (tzv. Ostauber) požadovali za směnečnou půjčku 10, 12, dokonce 20% úroků ročně.

Seznam domů a rodinných jmen v roce 1924.

<i>Dům č.</i>	<i>Název domu</i>	<i>Současný majitel</i>	<i>Velikost pozemku v ha.</i>	<i>Poznámka</i>
1	fara	církev (kostel) v Rančířově	27.9789	farář Franz Kučera
2	Stará škola	Martin Patry	0.6431	
3	Majerův dvůr	Bernard Grünberger	47.0731	
4	Schaffer (Šafář)	Thomas Eigl	30.2239	
5	Faul – Mühle (Shnilý? mlýn)	Johann Müller	0.3359	
6	Hirtenhaus (Pastouška)	obec Rančířov	1.9275	
7	Pauser	Wenzel Franz	37.3348	
8	Fürst	Theresia Achatzi	20.9327	
9	Norbert	Karl Vystrčil	-	
10	Vinzenz	Josef Göth	1.2673	
11	Possauer	Katharina Lukschanderl - - Wondre	37.6229	

12	Rothäsel	Johann Ripper	14.1241
13	Richter	Mathias Pollierer	18.1956
14	Pollierer	Franz Pollierer	58.2521
15	Plott	Plott Anna	0.8507
16	Expedit	Faber Josef	-
17	Zechenhäusel (nálevna)	Bečka Anna	0.5094
18	Nový mlýn	Josef Wasserbauer	31.1834
19	Bächlschuster	Wondrak Josef	0.4846
20	Wybiral	Eigl Matthias	20.1695
21	Lukschanderl	Josef Lukschanderl	23.6477
22	Dobrovolny	Eigl Thomas	29.8600
23	Schneider	Matthäus Neubauer	21.1958
24	Schwab	Modl Jakob	17.1287
25	Richter	Patry Johann	20.5931
26	Hirtenhäusel (Pastýřovna)	obec Rančářov	-
27	Eisenhammer (Železný hamr)	Wastl Johann	0.7293
28	Wirth	Johann Biedermann	15.9369
29	Josefsberg	Wolafka Rosina	3.9127
30	Perst	Perst Franz	4.7422
31	Hegerhaus	městská obec Jihlava	
32	Kasten (obilnice)	Procházka Johann	0.2102
33	Egertbauer	Matthäus Lukschanderl	24.3270
34	Maurer	Johann Lukschanderl	0.5860
35	Zechenhäusel (nálevna)	Patry Johann	3.6129

Vlastnictví lesa:
72.4338 ha

36	Škola	obec Rančářov		Školní řídící: Karl Haban
37	Kovárna	obec Rančářov	-	Kovář: Johann Heidl
38	Wagner	Franz Josef	1.6499	
39	Lortz	Johann Perst	1.9200	

44

Velikost obecního pozemku: 650 ha , 68 arů, 39 m²

Obecní zastupitelstvo

vyplynulo z voleb 16. září 1923. Protože byla zhotovena pouze listina kandidátů, odpadla volba.

Zvoleni byli:

Starosta obce: Matthias Eigl 20,

Zástupce starosty: Johann Patry 25,

1. obecní rada: Franz Wenzel 7,

2. obecní rada: Lukschanderl Josef 21

Členové výboru: Prochaska Johann 32, Modl Jakob 24, Neubauer Matthäus 21, Eigl Josef 4, Patry Martin 2, Kučera Franz 1, Perst Franz 30, Grünberger Bernhard 3.

Rok 1925

15. října 1925 bylo rozpuštěno československé Národní shromáždění. Nová volba se konala 15. listopadu 1925. V Rančářově se stala místem pro volby budova školy.

K volbě do poslanecké sněmovny bylo volbou oprávněno: 71 mužů, 70 žen.

Dostavilo se : 65 mužů, 66 žen

K volbě do senátu bylo volbou oprávněno: 60 mužů, 61 žen.

Dostavilo se 57 mužů, 58 žen.

Průběh voleb byl klidný.

45

Výsledek voleb.

Číslo v sezn.	Strana	Odevzdané hlasy	
		Poslanecké sněmovně	Senátu
5	Čeští sociální demokraté	3	4
6	Německá národní strana	1	1
9	Němečtí sociální demokraté		1
11	Německá křesťansko-sociální lid. Strana	16	30
12	Česká nár.strana práce	1	2
20	Čeští národní demokraté	2	2
21	Čeští socialisté (Klofáč)	2	2
22	Čes.republikánská str. malorolnická	4	3
24	Spolek německých křesťansko-soc. zemí	69	

26 Česká křesťansko-soc. lid.strana	10	9
27 Spolek zemědělců (něm.)	19	61
28 Židovská strana	4	
CELKEM	131	115

1927

25. května 1927 v noci vypukl v přístřešku hospodářského stavení č.11 patřícího statkáři Franzi Pollakovi z neznámé příčiny požár, který se pak rozšířil na selské stavení č. 12 patřící statkáři Johannu Ripperovi. V hospodářském stavení č. 11 shořelo: stodola, kůlna, krov, dveře a okna obytné budovy, vůz, veškeré stroje, 5 ks prasat, 40 ks drůbeže. Škoda činila 140. 000 K, vyplacená pojistná částka 54.502 K. V hospodářském stavení č. 12 shořel

46

krov obytné budovy. Proti škodě ve výši 70.000 K zde stojí pojistná částka 27.000 K. Hasící práce vedl hasičský sbor Čížov; na místě požáru se objevil také německý a český sbor z Jihlavy, ti však nemuseli zasahovat, neboť oheň byl lokalizován. Z Rančářova a okolních obcí přišly vyhořelým dary ve formě slámy, sena, obilí a peněz.

Volba obecního zastupitelstva

se konala **16. října 1927.**

Počet voličů: 147

Odevzdané hlasy: 137

Z toho platných: 137

Německých: 109

Českých: 28

Na Němce připadlo 10 mandátů, na Čechy 2 mandáty.

Zvoleni byli:

Starosta obce: Matthias Eigl č. 20

Zástupce starosty: Johann Patry č. 25

1. obecní rada: Franz Wenzel č.7

2. obecní rada: (nedoplněno)

Člen výboru: (nedoplněno)

47

1928

Volby do zemského a oblastního zastupitelstva

se konaly **2. prosince 1928.**

	Oblastní zastupitelstvo.
Počet voličů v Rančářově	69 mužů + 61 žen = 130
Dostavilo se	64 mužů + 55 žen = 119

Výsledek voleb v Rančářově:

Československá republikánská strana	5 hlasů
-------------------------------------	---------

Němečtí sociální demokraté	1	„
Československá strana lidová	5	„
Českoslovenští národní demokraté	4	„
Sjednocené německé strany	94	„
Československý domov	1	„
Československá soc.- demokr. Strana	9	„
DOHROMADY	119	„

Zemské zastupitelstvo.

Počet voličů v Rančářově	69 mužů + 61 žen = 130
Dostavilo se	64 mužů + 55 žen = 119
Výsledek voleb v Rančářově:	
Němečtí křesťanští sociálové	19 hlasů
Českosl. nár. demokraté	6 „
Českosl. soc. demokraté	10 „
Spolek zemědělců	72 „
Německé pracovní a hospodářské společenství	2 „
Němečtí sociální demokraté	1 „
Československá republikánská strana	1 „
Československá strana lidová	5 „
Českoslovenští národní sociálové	1 „
Německý jednota lidu	2 „
DOHROMADY	119 „

48

1929

Požár. 19. července 1929 vypukl v 10h večer na půdě domu č. 8 patřícího statkáři Rudolfu Váchovi požár, kterému padla za oběť střecha obytné budovy. Příčina vzniku je neznámá. Škoda v přibližné výši 25.000 K byla pokryta největším dílem z pojištění. Vyplacená pojistná částka činila 21.000 K. a místě požáru se jako první objevili dobrovolní hasiči z Čížova, které okamžitě následovali dobrovolní cviční hasiči z Jihlavy. Jednotnou snahou obou hasičských sborů se lokalizace požáru ihned zdařila.

Volby

do poslanecké sněmovny a senátu se konaly 27. října 1929.

Volební místo: škola

Oprávnění voliči do poslanecké sněmovny: 75 mužů a 65 žen.

Volby se zúčastnilo: 65 mužů a 59 žen.

Oprávnění voliči do senátu: 60 mužů, 56 žen.

Zúčastnilo se: 55 „ 51 „

Výsledek voleb

Seznam	Strana	Odevzdané hlasy	
		Poslanecká sněm.	Senát
1	Komunistická strana	2	3
3	Spolek zemědělců a Něm.prac. a hosp. spol.	66	53
4	Němečtí sociální demokraté	2	1
6	německá národní strana	5	3
8	Českosl. nár. socialisté	2	2
10	Českosl. soc. demokraté	2	2
13	Českosl. nár. demokraté	4	3
14	Českosl. strana lidová	10	9
15	Českosl. republikánská agrární strana	2	2
16	Českosl. Živnostenská strana	3	3
17	Němečtí křesťanští sociálové	26	24
19	Němečtí národní socialisté		1

1931

Volby do obecního zastupitelstva se konaly 27. září 1931. Místem voleb byla škola. Obdrželi:

1.) Německá volební skupina Spolku zemědělců, Němec. křesťansko – sociální strany, Něm. Živnostenské strany	106 hlasů
2.) Česká volební skupina	23 „
3.) České křesťanské souručenství	17 „
Celkem	146 hlasů

Do obecního výboru byli zvoleni:

- Ad 1.) Eigl Thomas, zemědělec, Rančářov 4 – starosta
 2.) Lukschanderl Johann, tesař, Rančářov 34
 3.) Müller Johann, vlastník mlýna, Rančářov 5 – obecní rada
 4.) Eigl Matthias, zemědělec, Rančářov 20
 5.) Gleixner Josef, zemědělec, Rančářov 23, obecní rada
 6.) Prochaska Johann, úředník, Rančářov 32
 7.) Pollak Franz, statkář, Rančářov 11 - místo starosty
 8.) Johann Patry, chalupník, Rančářov 2
 9.) Holub (jméno nedoplněno), Rančářov
 10.) Pollierer Franz, statkář, Rančářov 24
 11.) Pollierer Franz, statkář, Rančářov 13
 12.) Vondruška Josef, statkář, Rančářov

1932

Dodatky:

V noci 28. července vypukl ve stodole bývalého Meierova dvora č.3, patřícího vlastníkům Josefu Vondruškovi a Franzi Šeredovi, požár, který ji celou spálil.

Na místě požáru se objevily oba hasičské sbory z Jihlavy a hasičský sbor z Čížova. Nebyla k dispozici voda, stodola stála osamotě a okolní stavby nebyly ohroženy. Proto se sbory navrátily zpět, aniž by zahájily akci. Škoda činila 55.000 K, vyplacená pojistná částka byla 20.000 K.

12. srpna 1931, krátce před půlnocí vypukl na pile pana Johanna Wastla v Rančářově č. 27 (Železný hamr) požár, kterému padly za oběť pila a připojená prostor s vodním kolem a zámečnictví pana Hanse Wastla.

Na místě požáru se objevily oba sbory z Jihlavy, které zabránily rozšíření požáru na sousední stodolu a obytné stavení. Škoda činila 75.000 K, vyplacená pojistná částka 51.147 K.

51

1933

11. srpna 1933 zemřel v Jihlavě pan Ferdinand Graßl, školní řídící v penzi. V Rančářově působil od 1. ledna 1887 do 31. srpna 1920. Také tato kronika jím byla sepisována.

[Smuteční oznámení a nekrolog nepřepisovány.]

52

[Článek *Ferdinand Graßls Himmelfahrt* (Nanebevzetí F. Graßla) nepřepisován.]

53

[Místo strany 53 zřejmě vložen list nadepsaný *Amtliche Volkszählungs = Ergebnisse* (Výsledky úředního sčítání lidu) udávající počet obyvatel na území, jihlavského jazykového ostrova v letech 1880 – 1930.]

Volby do poslanecké sněmovny a do senátu 19. května 1935.

Do poslanecké sněmovny bylo volbou oprávněno:

79 mužů, 73 žen, celkem 152

Volby se zúčastnilo:

77 mužů, 70 žen, celkem 147, neplatný 1 hlas

Do senátu bylo volbou oprávněno:

71 mužů, 76 žen, celkem 137
 Volby se zúčastnilo:
 67 mužů, 64 žen, celkem 131, jeden hlasovací lístek prázdný.

Strany obdržely následující počty hlasů:

<i>Č. v seznamu</i>	<i>Strana</i>	<i>Počet hlasů pro posl. sněmovnu</i>	<i>Počet hlasů pro senát</i>
1	Republikánská strana zem. a malorol. lidu	13	10
2	Čsl sociálně demokratická strana	6	6
3	Čsl. Strana národně socialistická	6	4
4	Komunistická strana Československa	4	4
5	Čsl. Strana lidová	5	5
8	Bund der Landwirte (Spolek zemědělců)	47	43
9	Deutsche christlichsoziale Volkspartei (Něm. křesťansko – soc.strana lidová)	18	15
10	Čsl. Živnostensko – obchodnické strany středostavovské	1	2
12	Sudeten deutsche Partei (Sudetoněm. Strana)	40	35
13	Národní obec fašistická	3	3
16	Národní sjednocení, předseda Karel Kramář	3	3
	Celkem	146	130

55

1936

Řídící učitel Karl Haban byl 15. února 1936 vyvázán z úřadu a 30. červnem po letech služby v délce 39 let a deset měsíců – z toho 17 let a deset měsíců v Rančířově – penzionován. Jako provizorní řídící učitelka byla škole přidělena paní Anna Mik.

1937

Provizorní řídící učitelka Anna Mik byla v lidové škole definitivně zaměstnána.

1938

26.3. 1938 ve 4 hodina ráno vypukl z neznámých příčin požár ve stodole pana Matthäuse Eigla v Rančířově č. 20 a zničil stodolu, zásoby slámy a stroje. Škoda na budově činila 10.000 K, na zásobách slámy 3.000 K, na strojích 3.000 K. Protože budova byla pojištěna, utrpěl vlastník škodu ve výši 4.000 K. U požáru byli jako první dobrovolný hasičský sbor z Čížova. Přijel také dobrovolný cvičný hasičský sbor z Jihlavy, který však již nemusel zasahovat. Všichni sedláci z Rančířova požárem postiženého podpořili, ať to bylo dodáním slámy nebo dřeva na novou stavbu.

12. 6. 1938. Volba obecního zastupitelstva konající se tento den měla následující výsledek:

Počet voličů 156

Odevzdané hlasy 148

Neplatné hlasy 0

Obdrželi:

Sudetoněmecká strana 102 hlasů – 8 mandátů

Česká volební skupina 46 hlasů – 4 mandáty

56

11. 8. 1938. Tento se se konalo **ustavení obecního zastupitelstva.**

57 – 62

[Strany prázdné?]

63

Na památku.
Jeden národ – jedna říše – jeden vůdce.

Na památku slavnosti sbratření 26.3. 1939 od vojáků 4. tankové divize štábního záložníka.

Jihlava, 26. 3. 1939

„Heil Hitler!“

Rančářov, 26. 3. 1939

Hans Lober
šikovatel

Heinz Haasz
rotný (poddůstojník)

Theo. Müller
rotný

Fritz Sulow (?)
rotný

Ludwig Leising
vojín

Werner Wendt
rotný

64

[Strana prázdná.]

65

Dělení zemědělců - obyvatelstva [v orig. textu – ldw.= landwirtschaftlichen??]
podle stavu z 6. 8. 1939.

Celkový počet obyvatel zaměstnaných v zemědělství

narozených před rokem 1924..... mužů 56

žen 60

Počet sezónních pracovníků: 0 celkem 116

Ze zaměstnaných mužů připadá na ročníky narození: před 1849

Druh zaměstnaných

a) vlastníci

b) smluvně povinnovaní pracovníci

Tabulka nepřepisována. K dispozici v originálním
textu.

c) stálí nádeníci

Celkem: viz. Tab.

Z nich jsou:

a) říšští a nár. Němci

b) Příslušníci čes národa

(Mezi smluvně povinnované nádeníky jsou připočteni také rodinní příslušníci.)

Nečíslovaná strana mezi 65 a 66

Pamětní deska padlých za vůdce a národ.

Svobodník Achatzi Josef, narozen 3. 7. 1922 v Rančířově č. 8. Dne 15. 10. 1942 byl ve Stalingradu zraněn střepinou při doručování hlášení, nalezen v bezvědomí a téhož dne podlehl svým zraněním. Byl vlastníkem odznaku za zranění a bronzového tankového útočného odznaku..

Dělostřelec Achatzi Martin, narozen 30. 4. 1919 v Rančířově č. 8. Byl příslušníkem protiletadlového oddílu v Bochumu ve Vestfálsku a utrpěl tam 21. 1. 1943 v 19h 58min při letadlovém útoku nejtěžší vnitřní a povrchová zranění, jimž podlehl. Byl převezen do Rančířova a 31. 1. 1943 pochován na zdejší hřbitově. Ve světové válce 1914 – 1918 padli 3 strýcové obou těchto bratrů.

Vojín Josef Wondrak, narozen 10. 8. 1907 v Rančířově č. 29. Byl to zemědělec a hostinský v Rančířově č. 29. Za války byl nejdříve úředníkem – čekatelem ve službě u Německé služební pošty v Jihlavě a Vyškově. V roce 1943 narukoval k wehrmachtu a padl 10. 12. 1943 na východní frontě.

Zanechal po sobě: manželku Annu Wondrakovou a 3 syny:

Franz narozen 23. 2. 1932
Walter „ 2. 12. 1935
Hans „ 17. 4. 1937.

66

SS pancéřový granátník Hans Biedermann narozen 4. 4. 1925, bydlištěm v Rančířově č. 43, jediný syn Jakoba a Rosy Biedermanových. Chovanec 4. ročníku učitelského – vzdělávacího ústavu v Jihlavě.

O jeho smrti v poli podává zprávu jeho velitel roty: „Rota se nacházela od 15. 7. 1944 východním směrem od La Hogue. Po třech nezdařených útocích se nepřítel pokusil potom 18. 7. 1944 násilným průnikem získat území. Útoku předcházelo krupobití bomb, které trvalo 3 hodiny. V jednom z těchto „bombových koberců“ ležel Hans a byl těžce zraněn. Ihned se dostal na hlavní ošetřovnu a tam

ve 12 hodin téhož dne svým těžkým zraněním podlehl. Hans byl pochován na hlavním obvažišti.“

Vrchní desátník protiletadlové baterie Franz Pollierer, narozen 26. 10. 1900, chalupník v Rančířově č. 26. padl v důsledku tragického neštěstí ve výkonu své služby u Akenu (Labe) 6. října 1944.

Zanechal: choť Marii Pollierer und děti:

Marie	nar.	28. 4.	1927
Johann	„	4. 7.	1931
Elisabeth	„	8. 11.	1933
Anna	„	23. 3.	1938
Katharina	„	18. 12.	1940
Ernst	„	3. 5.	1943

Střelec lehké pěchoty Matthäus Eigl, narozen 10. 5. 1924, bydlištěm v Rančířově 4, syn manželů Thomase a Elisabethy Eiglových, úředník družstva baráčníků v Jihlavě. Padl v bojích před Barandaí 1. září 1944.

Polní pošta. č. 02.210D.

67

Byl nositelem odznaku za zranění a stříbrného útočného odznaku. Z dopisu jeho velitele roty: „Oddíl ztratil radostného, stále ochotného, k nasazení vždy připraveného vojáka.“

[Text smutečních oznámení z války nepřepisován.]

Strana bez čísla

Polní pošta 02.210D

V poli 4. září 1944

Vážená rodino Eiglových!

Nyní i Vás osud tvrdě a těžce zasáhl. Věren přísaze na prapor za vůdce a národ padl Váš syn Matthäus Eigl, střelec lehké pěchoty, 1. září při bojích před Barandaí. Mladý nadějný život tímto našel své nejvyšší naplnění.

Oddíl ztratil radostného, stále ochotného, k nasazení vždy připraveného vojáka. I když je to pro Vás v tomto okamžiku velmi těžké, dívejte se prosím na jeho oběť také jako na příspěvek ke konečnému vítězství. Prokážeme mu čest naším dalším nasazením. Vyjadřuji Vám mou upřímnou soustrast ke smrti Vašeho syna.

Heil Hitler!
Podpis
Poručík a velitel roty.

Strana bez čísla

Na západě, 15. září 1944

Vážená rodino Biedermanových!

Dnes plním nelehkou povinnost a oznamuji Vám smrt v poli Vašeho syna SS pancéřového granátníka Hanse Biedermana. Ztratili jsme v něm dobrého kamaráda a vojáka vědomého si svých povinností.

Setnina ležela od 15. 7. 1944 východně od La Hogue. Po třech nezdařených útocích se nepřítel pokusil potom 18. 7. 1944 násilným průnikem získat území. Útoku předcházelo krupobití bomb, které trvalo 3 hodiny. V jednom z těchto „bombových koberců“ ležel Hans a byl těžce zraněn. Ihned se dostal na hlavní ošetrovnu tam ve 12 hodin téhož dne svým těžkým zraněním podlehl. Hans byl pochován na hlavním obvazišti. – Vyslovuji Vám, milí rodičové, současně jménem mých kamarádů, co nejsrdečnější a nejhlubší soustrast. Setnina si na Vašeho Hanse uchová čestnou vzpomínku. Necht' je Vám ujištěním a útěchou v těžkém utrpení, které Vás postihlo, že Váš syn položil svůj život za velikost naší vlasti, za vůdce a národ.

Setrváváme v nejhlubším soucitu.

Váš

věrný

SS hlavní Sturmbannführer (kapitán) a
Velitel setniny

[Poznámky k letům 1936 – 1938 nepřepisovány.]

Poslední strana

Obsahuje 134 listů.

Rančířov, 26. května 1933

[razítko]

Starosta obce
Thomas Eigl

Kronikáři:

První: Ferdinand Graßl 1898 – 1920

Druhý: Karl Haban, školní řídící v Rančířově od 1. června 1924.